

Nieuwsbrief Lerende Verlofpraktijk

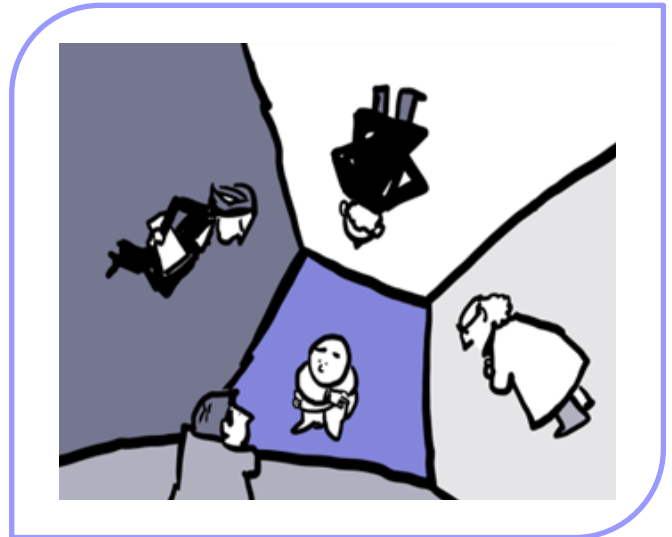
Adviescollege Verloftoetsing TBS
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Doelstelling commissie Visser

De parlementaire commissie Visser heeft in juni 2006 in het rapport 'Tbs, vandaag over gisteren en morgen' de term 'lerende verlofpraktijk' geïntroduceerd. Vrij vertaald houdt dit in dat alle professionals in het tbs-veld zich actief inzetten om te komen tot een effectiever verlofbeleid met als gevolg een daling van de aantallen onttrekkingen, ontvluchtingen en incidenten. Het streven is dat door verbeteringen van de verlofpraktijk via een continu professionaliseringsproces de veiligheid van de samenleving wordt vergroot. Middels deze nieuwsbrief staan we kort stil bij de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en zowel bestaande als nieuwe initiatieven van het adviescollege op dit gebied.

Activiteiten in het tbs-veld (Lunteren)

Op 8 november 2013 heeft de werkconferentie 'Recht en tbs' plaatsgevonden. Het belangrijkste besprekingspunt was op welke wijze het vertrouwen in de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel zou kunnen worden vergroot, vanuit de overtuiging dat de tbs een waardevol systeem is om te behouden. De werkconferentie was met nadruk bedoeld als startpunt, om in gezamenlijkheid te komen tot afspraken over een betere tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel. Daarbij was het doel om te komen tot een gezamenlijke agenda voor de komende periode. Dit heeft geresulteerd in het zogenoemde 'Manifest van Lunteren', met daarin dertien concrete afspraken voor de sector. Deze afspraken hebben een vervolg gekregen in de conferenties Lunteren II van 21 november 2014, Lunteren III van 21 juni 2017 en Lunteren IV van 29 november 2019. Deze conferenties worden door het hele veld gezien als een zeer waardevol instrument om knelpunten met elkaar te bespreken en samen te komen tot een nog effectiever tbs-systeem, gericht op een verantwoorde terugkeer van de tbs-gestelde naar de samenleving.

Activiteiten Adviescollege Verloftoetsing TBS

In het verlengde van het Manifest van Lunteren en de aanbevelingen van de Taskforce Behandelduur, hebben zich veel ontwikkelingen voorgedaan in het tbs veld, met als belangrijkste doel het verkorten van de behandelduur in de tbs. Hierbij geldt dat de kwaliteit van de, in de tbs behandeling zo cruciale, (lerende) verlofpraktijk dient te worden gehandhaafd en geoptimaliseerd. Daarbij is concrete, efficiënte en doeltreffende onderlinge afstemming tussen de verantwoordelijkheden van de deelnemers aan dit proces van groot belang. In dit kader heeft het adviescollege door de jaren heen de nodige activiteiten ontplooid. Zo heeft het adviescollege seminars en congressen georganiseerd over onder meer behandelduur, verslaving in de tbs, zedendelinquenten, afstemming met interne verloftoetsingscommissies en communicatie in de keten. Daarnaast gaat het adviescollege met enige regelmaat enkele dagen 'de hei' op om zowel naar de interne werkprocessen te kijken als naar de samenwerking met en communicatie naar ketenpartners. In 2016 is er tijdens de heidagen tevens een vertegenwoordiging per FPC uitgenodigd. De algemene bevinding over deze bijeenkomst was

dat er meer transparantie is ontstaan over werkwijzen en motieven, waardoor meer begrip is ontstaan voor en inzicht in de optiek van waaruit wordt gewerkt. In concreto heeft dat geleid tot enkele verbeterafspraken.

Workshops schrijvers verlofaanvragen

Naar aanleiding van de heidagen is het adviescollege in overleg met de FPC's in 2017 gestart met de organisatie van workshops om te kijken of het schrijven van de verlofaanvragen verder kan worden verbeterd of vereenvoudigd en de onderlinge verschillen per kliniek kunnen worden teruggebracht. Hiertoe is met elke kliniek het verlofformat doorlopen om te kijken waar de schrijver bij het schrijven van de aanvraag tegenaan loopt en waar het adviescollege en VBI bij de beoordeling van de aanvraag met name aandacht aan besteden. Dit heeft in september 2019 geresulteerd in een Verlofdag, waarvan de uitkomsten door de Directie Beleid & Bestuursondersteuning van DJI worden verwerkt in een aanpassing van de Verlofregeling TBS en het bijbehorende verlofformat. Tevens zal er een nieuwe handleiding worden opgesteld. Het adviescollege zal voorts (samen met ketenpartners) onderzoeken of het mogelijk is om een scholing/ training voor de schrijvers van verlofaanvragen te organiseren.

Inzet wetenschappelijk adviseur

Door de jaren heen hebben de klinieken tijdens overleg met het adviescollege aangegeven behoefte te hebben aan de mogelijkheid van (informeel) overleg met het college in complexe zaken, waarin een impasse dreigt te ontstaan. De vraag is gerezen op welke wijze dit, met behoud van een ieders positie en onafhankelijkheid, gerealiseerd zou kunnen worden. Dit ook met het oog op het Manifest van Lunteren en de beoogde versnelling in de behandeling en de verlofprocedure. In overleg met de FPC's is in 2016 besloten om de wetenschappelijk adviseur van het adviescollege in dit soort zaken in te zetten in het traject voorafgaand aan behandeling van de verlofaanvraag binnen het college, om een kliniek waar nodig te adviseren over vragen die spelen bij het opstellen van de verlofaanvraag

en over onderwerpen in de verlofaanvraag die een nadere beschouwing behoeven. De wetenschappelijk adviseur adviseert de kliniek onafhankelijk van de behandelend commissie en is niet betrokken bij de besluitvorming. De behandelend commissie is niet op de hoogte van het feit of een kliniek advies heeft ingewonnen bij de wetenschappelijk adviseur. Uit een analyse van deze zaken blijkt dat indien er na het inwinnen van advies bij de wetenschappelijk adviseur een nieuwe verlofaanvraag wordt ingediend, er een completer beeld wordt geschetst waarbij de context, vorm, keuzes (dilemma's) en afwegingen beter zijn beschreven. Bij een meer realistischer, onderbouwde en afgewogen aanvraag kan het adviescollege de risico's beter inschatten en er op vertrouwen dat de patiënt goed in beeld is en er geïntervenieerd wordt op de risicofactoren.

Masterclass rechtbanken

Het adviescollege heeft een masterclass ontwikkeld om aan rechtbanken voorlichting te geven over de ontwikkelingen in de tbs, maar vooral ook om met elkaar van gedachten te wisselen over mogelijke knelpunten en dilemma's die zich voordoen en een betere aansluiting van de diverse zones in het tbs-systeem te realiseren. Hierbij wordt met elkaar in gesprek getreden aan de hand van casuïstiek. Vragen die onder meer worden besproken zijn:

- Hoe past de geleidelijke (verlof)weg in een behandeling en hoe verloopt een behandeling in grote lijnen?
- Hoe ziet de reclassering zijn taak en welke knelpunten treden er op bij het krijgen van een opdracht tot het formuleren van voorwaarden?
- Wat zijn de voor- en nadelen van de geleidelijke (koninklijke) weg versus de (plotselinge) voorwaardelijke beëindiging?

De docenten hebben relevante ervaring bij het AVT, de reclassering, de FPC's, DJI en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Waar mogelijk wordt de masterclass georganiseerd in een FPC, inclusief een rondleiding in de kliniek.

Bijwonen vergaderingen

Sinds de oprichting van het adviescollege is de goede gewoonte ontstaan om belangstellenden desgewenst commissievergaderingen bij te laten wonen. Belangrijke doelen hierbij zijn vergroting van het draagvlak en meer bekendheid met de werkzaamheden van het college. De toehoorders variëren van medewerkers uit de klinieken, rechters en juridisch medewerkers van rechtbanken, advocaten, wijkagenten, leden van de vaste Kamercommissie, ambtenaren van het ministerie van Justitie en Veiligheid tot voormalig staatssecretaris Teeven. De ervaringen zijn zonder uitzondering positief te noemen en de toehoorders geven aan het zeer interessant gevonden te hebben en een beter beeld te hebben gekregen van wat het college doet. Ook hierbij kan worden gesproken van een lerende verloffpraktijk.

Cijfers 10-jarig bestaan

Op 1 januari 2018 bestond het adviescollege tien jaar, wat op 18 januari 2018 werd gevierd bij gasthuis Leeuwenberg te Utrecht. In een DeWereldDraaitDoor-achtige setting werd, onder gespreksleiderschap van Dolf Jansen, onder meer teruggeblikt op het tienjarig bestaan, de ontstaansgeschiedenis en de toekomst van het adviescollege. Daarnaast zijn er cijfers en trends gepresenteerd, die uit het registratiesysteem van het adviescollege konden worden gedestilleerd. Middels een nieuwsbrief in februari 2019 heeft het adviescollege ook breder over de uitkomsten van het onderzoek gecommuniceerd. Dit zag onder meer op de ontwikkeling van het soort verlofaanvragen en het soort adviezen door de jaren heen, de vraag of er bepaalde patiëntengroepen te definiëren zijn bij wie het adviescollege eerder tot aanhouding of een negatief advies overgaat, het aantal ongeoorloofde afwezigheden en het al dan niet bestaan van een verband tussen het indexdelict, de stoornis en de ongeoorloofde afwezigheid.

Nader onderzoek

Het adviescollege is voornemens om in 2020 verder onderzoek te doen naar de gegevens die de afgelopen tien jaar over het verlov zijn verzameld.

Het doel van dit onderzoek is het vergroten van inzicht in de ontwikkeling van de verlov(toetsings)praktijk over de afgelopen jaren en het verbinden van eventuele gevolgen aan dat inzicht.

Het gaat daarbij om meerdere invalshoeken:

- de resultaten analyseren in termen van onttrekkingen en incidenten;
- procedurele aspecten onderzoeken waarbij als eerste zal worden gekeken naar de vraag hoe lang het duurt voordat een eerste aanvraag begeleid verlov wordt ingediend en welke variabelen daarop van invloed zijn;
- nagaan of op grond van de dataset de eventuele invloed van bijvoorbeeld 'Lunteren' op de verloffpraktijk kan worden vastgesteld;
- onderzoeken of het op grond van de data mogelijk is typerende verlofftrajecten zichtbaar te maken.

Dit zijn nog maar enkele vragen die aan het materiaal gesteld kunnen worden.

Het adviescollege nodigt de FPC's graag uit om mee te denken over nadere onderzoeksvragen, die een bijdrage kunnen leveren aan de verloffpraktijk. Hierover kan contact worden opgenomen met de secretaris van het college, Ellen Leentvaar, via het mailadres e.leentvaar@avt.minjus.nl.